

tudi že daleč vidi, zakaj naša nova cerkev že stoji kakor močeno grad, 15 metrov visoko pozidana v poglavitem zidovju, katero smo z deskami pokrili, ker se je dne 23. novembra zidati nehalo. Pod streho nismo mogli priti, ker so nam domači in tuji dobrotniki premalo lesa darovali in nam tudi krovci ni dovolj strešnega kamenja pripravili. Strokovnjaki pa nam pravijo, da je dobro, če se velike stavbe počasi stavijo in v prvem letu ne obokajo, da se zidovje dobro vsede in se tudi še le drugo leto podboji in druga kamenita dela vzdajajo. Delali smo in nekateri so veliko delali s kopanjem peska in njegovo vožnjo, pa tudi z brezplačno vožnjo lesa in opeke in tudi drv k pečnicam in vkljub temu, da so domači in sosedni farani nam do 3000 voz gradiva zastonj na stavišče postavili in tudi pesek in stavbeni les zastonj dali, smo vendar že za stavišče, za 320 sežnjev kamenja, za 495.000 opek, za 370 štrtinjakov apna, za granitni pojas, za zidarsko delo, za železo, za načrte in drugo potrošili 17.500 gld. Zvedenci nam pravijo, da ako hočemo v resnici lepo cerkev imeti, smo še le četrtinko dela končali in plačali. Ker stavišče proti jugu visi, nam bo treba 3000 do 4000 voz zemlje, če ne več, za zasip. Kakor so do zdaj silno skrbno vozili Oplotničani, Maloharničani in tudi nekateri drugi, bo treba, da čez zimo to vsi storimo, ako hočemo začeto delo srečno izvršiti v prepričanju, da delamo za stavbo hiše božje, katera se spodobi, da je lepa in veličastna in ravno zato tudi veliko požrtvovanja tirja v denarju in delu.

Iz Crešnjic. (Vino; nova šola.) Kdor bi rad kupil vina, ki je za letos prav dobro, naj pride k nam. Toče ni bilo, hvala Bogu, mraza ne, škropili smo tudi nekateri vselej tako srečno, da smo pred dežjem odleteli. — Dne 9. novembra je bila po peti sv. maši blagoslovljena naša nova šola. Veselo se je streljalo in otrokom se je podarilo mesa in kruha in podobice za spomin. Veliki stroški bodo ljudem iz dveh občin toliko gotovješe plačani, ako bodo otroke pridno pošiljali v šolo, ter se bo v šoli v krščanskem duhu skupno podučevalo.

Iz Gornje Radgone. (Naše kmetiško bralno društvo) je imelo dne 22. novembra tombolo s petjem in govorom. Morebite se Vam čudno zdi, da ni sluha ni duha v celem letu o našem društvu? Pa dragi čitatelj, le pomisli! Kedar tvoj sosed na-te preži od vseh strani, da bi te ob tvoje najbolje reči spravil in ti škodoval, boš-li tedaj okoli svoje hiše kričal in ternal? Nikakor ne, ampak se boš s svojimi domačimi in dobrimi sosedi pogovarjal, kako vse to odstraniti, da ne boš toliko škode trpel. Ni morda bolj tužnega položaja za rodoljuba, kakor je ravno tu, pa še nismo obupali. Nov dokaz nam je naša narodna veselica, ki smo jo priredili imenovanega dne, ko je privrelo mnogo zavednega in tudi drugega ljudstva, da se je velika gostilna gosp. Škrleca prenapolnila tako, da so nekateri morali stati. Moramo omeniti naše vrle sosede Kapelčane, ki nas pri vsaki priložnosti razveselijo. Tudi Prekmuci se že dramijo, in se rodoljubu srce tali, ko to opazuje. Tudi Radgona ni prazna rodoljubov, samo njih imena ne smejo na dan, drugače bi se jim godilo kakor Armencem. Tudi nas je iznenadil naš deželni poslanec in iz Ptujja brzjav prejšnjega podpredsednika tega društva. Ko se je brzjav prečital, je ljudstvo kar zagromelo trikratni »živio«. To je lep dokaz, kako naše ljudstvo čisla tiste može, ki so mu pravi voditelji. Zato pa, dragi rodoljubi, ne obupajmo, akoravno je naša usoda tužna!

Z Dunaja. (Občni zbor podpornega društva za slovenske visokošolce.) Tega zbora se je udeležilo letos mnogo več na Dunaju živčih Slo-

vencev, nego druga leta. Izmed gospodov državnih poslancev prišla sta gg. V. Spinčič in Višnikar, ki sta bila presrečno sprejeta. G. predsednik Navratil je pozdravil občni zbor, elito dunajskega Slovenstva, ki stori vse, da bi se olajšalo bedno stanje slovenskih visokošolcev na Dunaju. Mesto slučajno zadržanega gospoda tajnika Iv. Luzarja poroča gospod podpredsednik Pukl o delovanju društva v preteklem letu. Najprvo omeni bridke izgube dveh udov, preč. gosp. K. Kluna in ustanovnega člana gosp. Viktorja Rosine, c. kr. notarja v Mokronogu. Častni jima spomin! Odborovo delovanje je bilo v preteklem letu zelo težavno. Oglasilo se je toliko revnih dijakov, kakor še nobeno drugo leto. Da je društvo kolikor toliko ustreglo želji mnogoštevilnih prosilcev, je zahvaliti v prvi vrsti slovenski požrtvovalnosti. Največje darilo je tudi letos ono slavnega deželnega zbora kranjskega — 200 fl. Slava mu! V državnem zboru je društveni ustanovnik in državni poslanec g. Viljem Pfeifer med slovenskimi g. državnimi poslanci nabral 63 fl. Iskrena hvala! Kot ustanovnik je društvu pristopil g. dr. Josip Staré iz Ljubljane. Mnogo ustanovnih članov je letos društvu poslalo lepa darila. Med temi je prvi mil. preč. knezoškof lavantinski, dr. Mihael Napotnik, potem gg. Jernej Glančnik, odvetnik v Mariboru, dr. P. Turner, posestnik v Mariboru, dr. Jernej Suppanz, c. kr. notar v Ljubljani, drž. poslanca vč. g. dr. Anton Gregorčič in g. V. Pfeifer, g. Ivan Perdan, predsednik trgovinske zbornice v Ljubljani. Izmed denarnih naših zavodov so nekateri tudi letos darovali znatna darila. Prva med temi je slavna posojilnica v Mariboru, dalje slavna posojilnica okolice ljubljanske, družba sv. Cirila in Metoda, odbor hranilnega in posojilnega društva v Ptujju, ter slavnih posojilnic v Ormožu in Vitanju. Neprecenljivih zaslug za društvo so si pridobili gospodje poverjeniki, ki so v raznih krajih nabirali darove. Največjo svoto je tudi letos nabral za bedno slovensko dijaštvo neutrudni g. France Dolenc, trgovec v Mariboru. Temu sledé dični rodoljubi g. Peter Kraigher, trgovec v Postojini, g. dr. Josip Kolšek, odvetnik v Laškem trgu, g. dr. Josip Gorički, odvetnik v Radgoni, g. dr. Anton Mihalič, zdravnik v Ljutomeru, g. Dragotin Hribar v Celju, g. Tone Flis, na Vrhniki, vč. gg. Anton Vetrnik, kaplan v Trbovljah, in Anton Pipan, kaplan c. kr. mornarice v Pulju; g. pravnik Aleks. Sešek v Novem mestu, g. Alojzij Pavlin, živinozdravnik v Rogatecu, g. Ivan Munda, živinozdravnik v Brežicah. G. Milan Škerlj, pravnik, je društvu poslal lepo svoto za ustanovnino. (Dalje prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Pri Nj. veličanstvu svetlem cesarju je v ponedeljek bila deputacija kmetijskega shoda na Dunaju dne 13. septembra ter prosila za uvedbo kmetijskih zadrug. — Državni poslanci so vsprejeli postavbo o borznem davku, ki pri nas znaša samo eden milijon, v Nemčiji pa 26 milijonov. V soboto se je začela splošna razprava o državnem proračunu. Prvi je govoril dr. Začek o moravskih zadevah, Barwinski o željah Rusinov, dr. Laginja o potrebah Hrvatov in o Trstu, naš poslanec dr. Gregorec pa je zahteval enakopravnost slov. jezika v šolah in uradih.

Česko. Krščanski socijalizem se v Nemcih vedno bolj širi na strah liberalcev in prusakov. Zadnje nedeljo so krščanski socijalisti imeli v Hebu velik shod, na katerem sta govorila tudi Dunajčana dr. Gessmann in Steiner.

Štajarsko. Graški župan, dr. Portugall, je liberalcem in nacionalcem premlačen; zato je le s pomočjo krščanskih socijalistov bil izvoljen v mestni zastop. — Feichtinger in tovariši, obsojeni zaradi izneverjenja, so od najvišjega sodišča oproščeni. — V Lonču in Mauternu se je ustanovilo katoliško delavsko društvo.

Koroško. Deželni zbor se snide dne 7. januarja. Večina je nacionalno pobarvana. — Za Možico in okolico se je ustanovila podružnica »Südmarke«. Nič čudnega; le to se vsem močno čudno vidi, da je deželna vlada v par dneh pravila potrdila, sicer pa je v teh rečeh dovolj počasna.

Kranjsko. V Ljubljani se začne nova topničarska kosarna zidati spomladi na prostoru pekavske zadruge. — Ljubljana dobi mestno železnico. Gradila jo bode kranjska stavbinska družba. — Katol. delavsko društvo je imelo v nedeljo shod. Razgovor je bil o razširjanju volilne pravice v mestni zastop in o delavskih stanovanjih. Govoril je tudi župan J. Hribar.

Primorsko. Bivši tržaški škof, mnsgr. Glavina, je imenovan častnim nadškofofom Peluzija v Egiptu. — V nedeljo je bil političen shod »Edinosti« pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji, v torek pa v Rocolu. — Piranski župan Fragiaco se bode moral zagovarjati pred gosposko zaradi iredentovskega govora pri odkritju Tartinijevega spomenika.

Ogersko. Bivši ministerski predsednik Wekerle je postal predsednik novoustanovljenega upravnega sodišča. — Ljudje so vedno bolj nevoljni na civilni zakon in civilne matrike, ker sila veliko stanejo, zmešnjav pa je vedno več. — Ogerska vlada je naši že odpovedala carinsko in trgovsko pogodbo.

Vnanje države.

Rim. Te dni se je sv. očetu poklonilo okoli sto tirolskih romarjev. — Danes teden so izročili papež novoimenovanim kardinalom, med temi tudi kardinalu Agliardiju, kardinalski klobuk. Srbski kralj je bil navzoč pri tej slovesnosti.

Italijansko. Ker je mnogo zemlje neobdelane, ljudstvo pa strada, zato se posvetuje zdaj državni zbor o neki postavi, s katero naj bi se doseglo, da se obdela vsa rodovitna zemlja. Ustanove se kmetijske kolonije in tem se odmeri nizek davek. To pa ne bode pomagalo, ker jim bode manjkalo denarja.

Nemško. Državni zbor je sklenil, naj se uvedejo rokodelske zadruge. Državni svet pa je dotično postav tako spremenil, da iz tega ne bode nič. — Guverner nemških naselbin v vzhodni Afriki je postal polkovnik Lieberth.

Bolgarsko. Sobranje se snide prihodnjo nedeljo. Ker je vlada že izdelala trgovsko pogodbo z Avstrijo, bode o njej sobranje kmalu začelo razpravljati. Šlo bode gladko, ker je vlada že dovolj skrbela za bolgarske koristi.

Turško. Ko so te dni častnikom in uradnikom izplačali plačo za mesec april, seveda letošnjega leta, so slehernemu odtrgali četrtno kot prostovoljni donesek za oboroževanje. — Kacih 10 tisoč Kurdiv v Aziji je udrlo v pokrajino Namurethe, da se maščujejo nad Turki. Morijo jih, plenijo in jim hiše požigajo.

Grško. Kralj je izdal dekret, s katerim se sklicujejo vsi rezervni vojaki pod orožje in se ukazuje prireditve stalnega tabora pri Tebeni. Grki se tudi hočejo pripravljati na razpad gnile Turčije.

Afrika. Italijani so bili zopet tepeni. Na Samolskem niše Abesimije je šel dne 25. novembra konzul Cechi iz Mogadišu proti reki Webi-Šebeiti. Spremljal ga je carinski ravnatelj, dva ladjina poveljnika in nekaj častnikov. Za varuhe so vzeli seboj 70 vojakov. Že prvo

noč pa so jih divji Somalci napadli in razun treh vojakov vse pobili.

Amerika. Španski vojaki na Kubi včasih po dva dni ne dobijo hrane; vsled tega mnogi bolehalo. V lazaretih okoli Havane je nad 13 tisoč bolnikov. Ker so ustaši mislili, da se z nekim španskim vojaškim vlakom vozi general Weyler, so vlak z dinamitom razstrelili. Mnogo vojakov je bilo grozno razmesarjenih.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Konec.)

Pismo je sicer prijazno, a ker ga je pisal Madjar, ki Štajarcem ni bil nikdar odkritosrčen prijatelj, je bilo zelo sumljivo ter bi moralo domačine vzpodbuditi še k večji pazljivosti. Toda naši so se dali preslepiti. Najbrž se zanašajoč na dano obljubo, pomaknil se je oddelek cesarske armade dne 7. novembra k Veliki Nedelji, le posamezni dragonarji so stražili v Obrežu, Frankovcih in Pušincih in tudi v Ormožu je bilo primeroma malo vojakov.

Že drugi dan (8. novembra) zelo rano je prekorčil Perczel s svojo trumo štajarsko mejo. Ob 4. uri v trdi temi in deževnem vremenu so dospeli prvi Madjari v Središče, kjer so nataknili vse hiše in iskali »Ilirce« t. j. hrvaške vojake. Za njimi pridejo pešci, konjiki in topničarji, in od pete do devete ure bila je široka cesta polna ogerskih vojakov.

Še le, ko je sovražnik stal že pred Ormožem, dobil je Nugent poročilo o tem k Veliki Nedelji. Kako da je bilo mogoče, naše prednje straže tako prestriti, to še dandanes ni dognano. Najbrž je kazal kak ovaduh Madjarom pot po Hraščici, veliki šumi, ki se vleče od Medjimurja do Holma, in ti so našim prestrigli pot.

V Ormožu ni bilo toliko vojakov, da bi zamogli mesto več časa braniti. Utaborili so se v šoli, a premagani so prišli z mestom vred Majarom v roke.

Med tem je bil Nugent na hribu onkraj Lešnice, potoka, ki po ozki dolini zahodno od Ormoža teče, razstavil svoje vojake ter začne iz topov streljati na Madjare. Pa tudi oni obrnejo svoje topove proti Hajndlnu in na več ur daleko se je po Halozah in Slov. goricah grozno razlegal topov strel. Prebivalci celega okraja so prestrašeni in večidel bežijo; otroci in žene na glas jokajo in kar more kdo v naglici pograbiti, s tem hiti v vinograde, da bi si tako vsaj nekaj rešil pred grabljivimi rokami divje druhali. Na srečo ta prva, tako naglo in nepričakovano došla strahota ni dolgo trpela; za nekoliko ur so Madjari, spoznavši, da so preslabi, odnesli pete in se zopet vrnili, od koder so bili prišli.

Svojo pot na slovenski zemlji, komaj tri ure daleč, zaznamovali so s svojo krutostjo in pokazali, da se niso izgubili nekdane divjosti. Odnegli so namreč, kar se je dalo, pojedli in izpili ljudem, vse brez plače, kolikor je mogel treh nesti. Kar je ostalo, to so grde babure in različna ciganska druhal, ki je madjarskim vojakom bila vedno za petami, pobrala in poropala.

Tudi nekatere ljudi je ugonobila njihova divjost. Ko so zaran ob pol sedmih prilomastili pod Holm, je eden izmed madjarske druhali ustrelil skozi okno v hišo ter smrtno zadel 18letno nagornjasko hčer Marijo Masten, drugi pa je v Pušincih tako nevarno ranil Rozalijo Gradišnik, da je reva po hudih bolečinah čez 14 dni umrla. Žrtve madjarske krutosti so postali nadalje dragonar Blaž Masurič, katerega so ustrelili v Loperšicah, in dva